

בְּדִקּוֹתָא שֶׁל הַפֶּל, בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה,
נִקְרָא קוֹל דְּמָמָה דְקָה, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְדַבְּחָא
שֶׁהוּא הַמְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁנִּקְשֶׁר
בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה.

מְזַבֵּחַ אַחַר נִקְרָא מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן,
וְהַפְּנִימִי נִקְרָא מְזַבֵּחַ ה'. הָאֲחֵר
נִקְרָא מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(מלכים א-ח) מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר
לְפָנַי ה' קִטָּן מֵהַכִּיל וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר מִפְּאֵן, (דברים לג) וְכָלִיל עַל
מְזַבְּחֶךָ, שְׁנַיִם. וְכַתוּב עַל
מְזַבְּחוֹתַי לְרִצּוֹן.

רַבִּי אֲבָא (אָהֳא) אָמַר, כְּתוּב (שמות
יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה מְזַבֵּחַ וְגו', פִּנְגֹּד
אוֹתוֹ פְּנִימִי בְּנָה אֶת זֶה, וְעַל זֶה
נִקְרָא ה' נְסִי. מַה זֶה נְסִי? שְׂרֵשֶׁם
אֶת הַרְשָׁם שֶׁל אוֹת הַבְּרִית
הַקְּדוּשׁ. שֶׁבִשְׂעָה שֶׁעֲמַלְק בָּא
לְהַעֲבִיר אֶת הַרְשָׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה
מִיִּשְׂרָאֵל, הַמְזַבֵּחַ הַזֶּה עֲמַד כְּנִגְדּוֹ
לְנֶקֶם אוֹתָהּ נִקְמַת אוֹת הַבְּרִית,
וְלָכֵן נִקְרָא (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת
נֶקֶם בְּרִית. וְזוֹ הַתְּקִינָה לְיִשְׂרָאֵל
רֶשֶׁם קְדוּשׁ. וּמֹשֶׁה בְּנָה כְּנִגְדָּה
מְזַבֵּחַ, וְנִקְרָא לוֹ ה' נְסִי, וְזֶהוּ
מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי, (מלכים א-ט) קוֹל
דְּמָמָה דְקָה.

וְעַל כֵּן, אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל
הַמְזַבֵּחַ וְגו', אֵשׁ שֶׁנִּמְצְאָת תְּמִיד.
וּמִי הִיא? הָאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק. וְאֵז
הַשֵּׁם הַזֶּה - אֲדֹנָי. וְכַשִּׁיסְדֵּר
עָלָיו הִפְהֵן אוֹתָם עֲצִים, הוּא
מִתְבַּשֵּׂם בְּשֵׁם, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּשֵׁם
הַרְחָמִים - יי, וְקוֹרְאִים לָהּ בְּשֵׁם
הַזֶּה. וְלִפְעָמִים עוֹמְדָת כְּמוֹ זֶה,
וְלִפְעָמִים עוֹמְדָת כְּמוֹ זֶה. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אָמַר, שְׁנַיִם הֵיוּ, וְהַפְּנִימִי
עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁבְּחוּץ,
וּמִמֶּנּוּ נִזְוֵן, וְנִקְשְׁרִים זֶה עִם זֶה.
זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח,
(תהלים קמה) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו
וְחֹסֵיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צַדִּיק ה' בְּכָל
דְּרָכָיו, הָרִי שְׁנִינוּ, כְּמַה יֵשׁ לְבָנִי
אָדָם לְהַתְּבוֹנֵן בְּכַבּוֹד רְבוּנָם שְׁלֵא

בְּדִקּוֹתָא דְכֻלָּא, בְּקֶשֶׁר דְּמַהִימְנוּתָא, אִקְרִי
קוֹל דְּמָמָה דְקָה, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְדַבְּחָא
פְּנִימָאָה, דְּאֵתְקֶשֶׁר בְּקֶשֶׁר דְּמַהִימְנוּתָא.

מְדַבְּחָא אַחְרָא, אִקְרִי מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן. וּפְנִימָאָה
אִקְרִי מְזַבֵּחַ יי. אַחְרָא, אִקְרִי מְזַבֵּחַ
הַנְּחֻשֶׁת, כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר (מלכים א, ח) מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת
אֲשֶׁר לְפָנַי יי קִטָּן מֵהַכִּיל וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר
מֵהֶכָּא, (דברים לג) וְכָלִיל עַל מְזַבְּחֶךָ, תְּרִי. וְכַתִּיב
עַל מְזַבְּחוֹתַי לְרִצּוֹן.

רַבִּי אֲבָא (אָהֳא) אָמַר, כְּתִיב (שמות יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה
מְזַבֵּחַ וְגו', לְקַבֵּל הֵהוּא פְּנִימָאָה בְּנָה
הַאי, וְעַל דָּא אֶתְקִרִי יי נְסִי. מַהוּ נְסִי. דְרִשִׁים
רְשִׁימָא דָּאָת קִימָא קְדִישָׁא. דְבִשְׂעָתָא דְעֲמַלְק
אֶתְא לְאֶעְבְּרָא הַאי רְשִׁימָא קְדִישָׁא מְנִייהו
דְיִשְׂרָאֵל, הַאי מְזַבֵּחַ קִימָא לְקַבְּלִיהּ לְנִקְמָא
הֵהוּא נִיקְמָא דָּאָת קִימָא, וְעַל דָּא אֶתְקִרִי (ויקרא
כו) חֶרֶב נִיקְמַת נֶקֶם בְּרִית. וְדָא אֶתְקַנַּת לְהוּ
לְיִשְׂרָאֵל רְשִׁימָא קְדִישָׁא. וּמֹשֶׁה בְּנָה לְקַבֵּל
הַאי מְזַבֵּחַ, וְקִרִי לִיהּ יי נְסִי. וְדָא הוּא מְזַבֵּחַ
פְּנִימִי, (מלכים א, ט) קוֹל דְּמָמָה דְקָה.

וְעַל דָּא אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְזַבֵּחַ וְגו', אֵשׁ
דְּאֶשְׁתַּכַּח תְּדִירָא. וּמֵאִי אִיהוּ. אֵשׁ
דְּיִצְחָק. וּכְדִין, שְׁמָא דָּא, אֲדֹנָי. וְכַד יִסְדֵּר
עָלָה כְּהֵנָּא אֵינוֹן אֶעִין, אֶתְבַּסְמָא בְּשְׁמָא,
וְקִרִינָן לָהּ בְּשְׁמָא דְרַחֲמִי, יי, וְקִרִינָן לָהּ
בְּשְׁמָא דָּא. וְלִזְמַנִּין קִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא, וְלִזְמַנִּין
קִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תְּרִי הוּוּ,
וּפְנִימָאָה קִימָא עַל הֵהוּא דְלַבְר, וּמִנָּה אֶתְזַן,
וְאֶתְקֶשֶׁר דָּא בְּדָא.

זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן. (ויקרא ו) רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (תהלים
קמה) צַדִּיק יי בְּכָל דְּרָכָיו וְחֹסֵיד בְּכָל
מַעֲשָׂיו. צַדִּיק יי בְּכָל דְּרָכָיו, הָא תְּנִינָן, כְּמַה
אִית לּוֹן לְבָנִי נְשָׂא לְאֶסְתַּכְּלָא בִּיקְרָא

יִסְטוּ מִדְרָכָם הַחוּצָה, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם יוֹם הַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא וְעוֹמֵד עַל הַדִּין. וְכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מִחֻטְאֵיו, שְׂלֵא יֵדַע אֶת הַזְּמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו. יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ - הַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו. יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַחוּצָה - הַדִּין שׁוֹרֶה עָלָיו, וְלֹא יֵדַע אִם לְשׁוֹב לְבֵיתוֹ וְאִם לֹא. יוֹצֵא לְדָרֶךְ - עַל אַחַת פְּמָה וְכַפָּה, שֶׁהָרִי הַדִּין יוֹצֵא כְּנֻגְדּוֹ. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (שם פה) צָדֵק לִפְנֵי יְהוָה. מִשּׁוּם כִּף צָרִיף לְהַקְדִּים וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שְׂיִנְצַל מִן הַדִּין בְּשַׁעַר שֶׁהוּא שׁוֹרֶה בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם יוֹם שׁוֹרֶה הַדִּין בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂכַתוֹב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

עֲתָה יֵשׁ לֹמֵר, הָרִי שְׂנִינּוּ, וְהַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים, אֵל בְּכָל מְקוֹם חֶסֶד הוּא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (דברים ט) הָאֵל הַגָּדוֹל, וְזֶה אֹרֶךְ שֶׁל חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. עֲזוֹב הַפְּסוּק כֹּל אֵלּוּ הַשְּׂמוֹת וְאַחֲזוּ בְּזָה. אִם כֵּן, לֹא עוֹמְדִים הַדְּבָרִים. וְעוֹד, שְׂכַתוֹב (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ שְׂנַעְמִיד אוֹתוֹ בְּדִין, אוֹ שְׂנַעְמִיד אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים.

אֲלֵא כִּף שְׂמַעְנוּ, הַרְשָׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. שְׂאִין לָךְ בְּכָל אֵלּוּ כְּתוּרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שְׂלֵא כְּלוּלִים רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. וְרַשָּׁעִים מְהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בְּזָה שְׂכַתוֹב אֵל גְּבוּר, אֵלּא אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מֵהוּ? שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹמֵד בְּדִין, בֵּין שְׂבִנֵי הָעוֹלָם וְכַאֲשֶׁר, בֵּין שְׂלֵא וְכַאֲשֶׁר. לֹא הָיָה כִּנְדוּ. בָּאוּ וְשָׂאֲלוּ לוֹ לְרַבִּי שְׂמַעְוֹן. אָמַר לָהֶם, וְדַאי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָרִי בְּאֵרוֹה הַחֲבָרִים,

דְּמַאֲרִיהוֹן, וְלֹא יִסְטוּ מִמְּאָרְחֵיהוּ לְבַר. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דִּינָא תְּלִי בְּעֵלְמָא, בְּגִין דְּעֵלְמָא עַל דִּינָא אַתְּבָרִי וְקִיִּמָּא.

וְעַד דָּא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְחוּבּוּי, דְּלֹא יֵדַע זְמָנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עֲלוּי. יְתִיב בְּבֵיתֵיהּ, דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי. נִפְקַ מִבֵּיתֵיהּ לְבַר, דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְלֹא יֵדַע אִי יְתוּב לְבֵיתֵיהּ אִי לָאוּ. נִפְיָק לְאַרְחָא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַפָּה, דְּהָא כְּדִין דִּינָא נִפְקָא קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים פה) צָדֵק לִפְנֵי יְהוָה. בְּגִין כִּף, בְּעֵי לְאַקְדָּמָא וּלְמַבְעֵי רַחֲמֵי קַמֵּי מַלְפָּא, בְּגִין דִּישְׂתַּזִּיב מִן דִּינָא, בְּשַׁעְתָּא דְּשְׂרִיא בְּעֵלְמָא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא שְׂרִיא דִּינָא בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים ט) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

הַשְּׂתָא אִית לְמִימַר, הָא תְּנִינָן, וְאַתְעָרוּ חֲבָרִיא, אֵל בְּכָל אַתְר חֶסֶד הוּא, פְּמָה דְּאַתָּ אָמַר (דברים ט) הָאֵל הַגָּדוֹל, וְדָא נְהִירוּ דְּחֲכָמָה עֲלָאָה, וְאַתָּ אֲמַרְתָּ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, שְׂבִיָּק קָרָא כָּל אֲלִין שְׂמָהָן, וְאַחִיד בְּהָאִי, אִי הָכֵי לֹא קִיִּימִין מִלִּילִי. וְעוֹד, דְּכַתִּיב, (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ נוֹקִיָּם לִיָּה דִּינָא, אוֹ נוֹקִיָּם לִיָּה רַחֲמֵי.

אֲלֵא הָכֵי שְׂמַעְנָא, חֲיִיבֵיא מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא. דְּלִית לָךְ בְּכָל אֵינּוֹן כְּתָרִין עֲלָאִין דְּמַלְפָּא קַדִּישָׁא, דְּלֹא פְּלִילָן רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי. וְחֲיִיבֵיא, מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, שְׂפִיר בְּהוּא דְּכַתִּיב אֵל גְּבוּר, אֵלּא אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מֵהוּ, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קִיִּימָא בְּדִינָא, בֵּין דְּבַנֵּי עֲלָמָא וְכַאֲשֶׁר, בֵּין דְּלֹא וְכַאֲשֶׁר. לֹא הָוָה כִּיִּדִיָּה, אַתּוּ שְׂאִילוּ לִיָּה לְרַבִּי שְׂמַעְוֹן. אָמַר לוֹן, וְדַאי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיא,

לְזַמְנִין הוּא דִּינָא, לְזַמְנִין